

Historian ja yhteiskuntaopin työpajat

25.10.2023 sekä 17.1.2024

Sofia Hyötyläinen, Konepajan lukio
Päivi Siltala-Keinänen, Helsingin kielilukio

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanke 2023–2025

1. Työpaja: Kielitietoisuus historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanke 2023–2025

Kielitietoisuus lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

Seuraaviin dioihin on koottu vinkkejä kielitietoisuuden hyödyntämisestä lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.

Esimerkit on koottu Helsingin kaupungin lukioiden historian ja yhteiskuntaopin opettajien työpajassa, joka on toteutettu lukiokoulutuksen laatu- ja saavutushankkeen koulutustilaisuudessa Helsingin kielilukiossa.

Työpajojen vetäjinä ovat toimineet Sofia Hyötyläinen ja Päivi Siltala-Keinänen, jotka ovat myös koonneet tämän materiaalin.

Kielitietoisuus lukion reaaliaineissa

Kielitietoisuus on vakiintunut käsite tarkoittamaan kielenoppimista ja kielenopetuksen kehittämistä.

Kielitietoinen opetus perustuu ajatukseen siitä, että opiskelijoiden erilaiset taustat näkyvät heidän kielellisissä valmiuksissaan ja siten johtavat epätasa-arvoon kouluopetuksessa.

Opetussuunnitelmassa mainitaan, että "*Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.*" (Lukion opetussuunnitelman perusteet s. 23, OPH, Helsinki 2019)

Suomessa toisen asteen opiskelijoiden kielelliset valmiudet eroavat suuresti toisistaan, jolloin opettajan on hyvä olla tietoinen oman oppiaineensa kielellisistä haasteista.

Kielitietoisuuden haasteet historian ja yhteiskuntaopin oppiaineissa

Abstraktit käsitteet

Historian ja yhteiskuntaopin käsitteet voivat olla vaikeita suomea toisena kielenä opiskeleville opiskelijoille. Nämä käsitteet saattavat olla outoja myös suomea äidinkielenään puhuville.

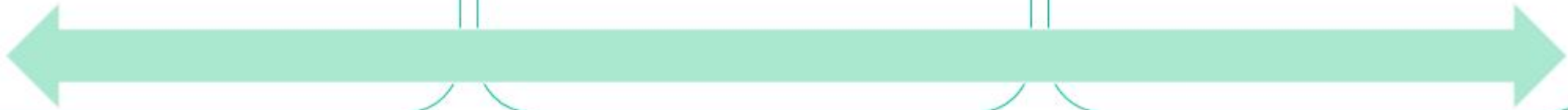
Vanhat sanat ja sanonnat

Vanhojen tavaroiden nimet, vanhat kielelliset ilmaisut ja sanonnat voivat olla opettajalle itsestään selvyyksiä, mutta tuntemattomia opiskelijoille.

Tieteellinen kieli

Historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa olisi tärkeää löytää ne pedagogiset keinot, jolla eri tasoiset opiskelijat saataisiin ymmärtämään ja käyttämään oppiaineidemme tieteellistä kieltä.

Esimerkki kielen yksinkertaistamisesta historian oppiaineessa

Seuraavassa diassa on havainnollistava esimerkki siitä, mitä kielellinen yksinkertaistaminen voi tarkoittaa.

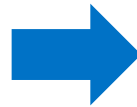
Diassa vasemmanpuoleisen laatikon teksti edustaa perinteistä oppikirjatekstiä ja oikeanpuoleinen laatikko yksinkertaistettua kieltä.

Lukiossa kielitietoisuus ei tarkoita sitä, että kielellinen vaatimustaso tulisi laskea kokonaan peruskoulun tasolle. Kielitietoisuus on työkalu, jonka avulla kieltä kehitetään kohti oppiaineelle ominaista ilmaisutapaa.

Tehtaissa ihmiset olivat töissä vuoroissa. Jotta työvuoroon olisi osannut mennä oikeaan aikaan, ihmiset alkoivat omistaa kelloja.

Maaseudulla kelloja ei juuri tarvittu. Maalla työt aloitettiin auringon noustessa ja päivä rytmittyi vuorokauden luonnollisen rytmin mukaisesti. Maaseudulla työ oli jatkuvasti läsnä, sillä työ tapahtui kodin piirissä.

Kaupungissa työ olikin aivan toista: Työhön mentiin ja sieltä päästiin pois. Tehtaiden työntekijöille muodostui vapaa-aikaa. Tämä oli aivan uutta. Vapaa-ajalle piti keksiä tekemistä. Niinpä työntekijät perustivat erilaisia yhdistyksiä ja urheiluseuroja.

Tehtaissa ihmiset olivat töissä vuoroissa eli ihmiset menivät eri aikoihin töihin niin, että tehtaissa oli aina joku töissä. Jotta työvuoroon olisi osannut mennä oikeaan aikaan, ihmiset alkoivat omistaa kelloja.

Maaseudulla kelloja ei tarvittu. Maatiloilla työt aloitettiin, kun aurinko nousi, ja työtä tehtiin, kun oli valoisaa. Maaseudulla oltiin tavallaan aina työpaikalla, koska työ tehtiin kotona.

Kaupungissa työ oli erilaista: Työhön mentiin ja sieltä päästiin pois. Tehtaiden työntekijöillä oli vapaa-aikaa. Tämä oli aivan uutta. Vapaa-ajalle piti keksiä tekemistä, joten työntekijät perustivat esimerkiksi erilaisia yhdistyksiä.

Kielitietoisuuden hyödyntäminen lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

Seuraaviin dioihin on koottu vinkkejä kielitietoiseen opetukseen lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.

Tutoropettajat ovat koonneet seuraavien diojen esimerkit ja vinkit Helsingin kaupungin lukioiden historian ja yhteiskuntaopin opettajien työpajaan 25.10.2023 osallistuneiden opettajien ideoinnin pohjalta.

Vinkkejä kieli- tietoisuuteen:

Koottu työpajaan 23.10.2023
osallistuneilta opettajilta.

Opintojaksosta kootaan keskeisistä käsitteistä sanalistoja selityksineen. Monessa oppikirjassa on valmiita listoja, näitä voi laajentaa tapauskohtaisesti.

Opiskelijaa voi myös itse pyytää kokoamaan omia listoja. Tällöin sanakirjoja voi tarjota helpottamaan käännoistyötä.

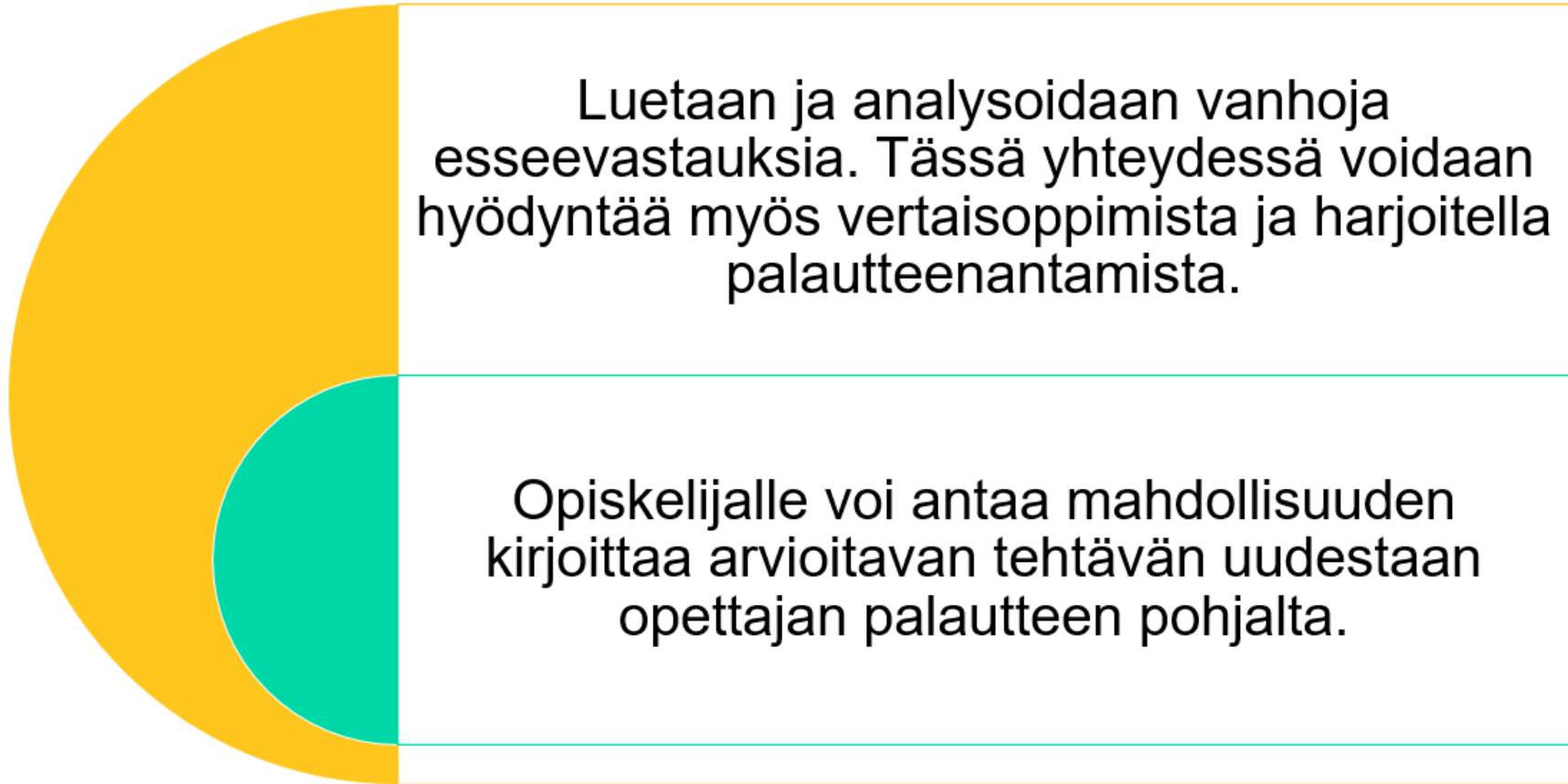
Tunneilla tehdään tehtäviä, joissa yhdistellään termejä ja määritelmiä.

Koulussa voidaan harkita yhteisopettajuutta erityisopettajan tai suomenkielen opettajan kanssa.

Koulussa voi kohdentaa resursseja muutamiin paperisiin kirjoihin, joita voi lainata opiskelijoille digikirjojen rinnalle tarvittaessa.

Koska opiskelijoiden sanavarasto saattaa olla hyvinkin kapea, voidaan tunneilla käydä kirjan tekstejä yhdessä läpi, avaten käsitteitä ja opiskelijoille outoja sanontoja.

Vinkkejä kirjoitustaitojen hiomiseen:

Koottu työpajaan 23.10.2023 osallistuneilta historian ja yhteiskuntaopin opettajilta.

Hissu, historiaa ja suomea

- Hissu on kielitietoinen verkkosivu, joka on S2-oppilaille tehty historian oppimateriaali.
- Vaikka materiaalit ovat tarkoitettu peruskoululaiselle, niistä voi olla mukautetusti hyötyä myös lukiolaiselle.
- Hissun sivuilta löytyy ladattavia ilmaisia sanastoja, tehtäviä ja tekstejä:
<https://historiaajasuomea.com/>

Kuvitukset Hissun sivuilta.
Piirroukset: Sofia Hyötyläinen

2. Työpaja: Tekoäly historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

Tarkistathan oman
työnantajasi
ajantasaiset
linjaukset tekoälyn
käytöstä.

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanke 2023–2025

Tekoäly lukion reaaliaineiden opetuksessa

- Voit tutustua aihepiiriin oppimisteknologian pedagogisen asiantuntijan, Antti Miettisen, esityksen avulla.
- Esitys *Tekoäly lukion reaaliaineiden opetuksessa* alkaa seuraavalta dialta ja sen jälkeen on opettajien keskinäistä pohdintaa.
- Antti Miettinen piti esityksensä historian ja yhteiskuntaopin opettajille lukiokoulutuksen laatu- ja saavutushankkeen koulutustilaisuudessa Helsingin kielilukiossa 17.1.2024.

Tekoäly lukion reaaliaineiden opetuksessa

17.1.2024
Antti Miettinen

Tekoäly lukion reaaliaineiden opetuksessa

Oppimisteknologian pedagoginen
asiantuntija

FM, biologian ja maantieteen
opettaja

antti.miettinen@pm.me

+358440238194

Sisältö

1. Mitä tekoäly on?
2. Miten tämä saadaan hallintaan?
3. Mikä nyt sitten muuttuu?
4. Tekoäly ja lukio
5. Miten tätä käytetään?
6. Bing copilot haltuun
7. Opi lisää

**Ollaanko nyt jo
myöhässä?**

Mitä tekoäly on?

- **Tekoälyllä** tarkoitetaan koneen kykyä käyttää perinteisesti ihmisen älyyn liitettyjä taitoja, kuten päättelyä, oppimista, suunnittelemista tai luomista
- **Algoritmi**: ohje siitä miten jokin asia suoritetaan
- **Koneoppiminen**: Järjestelmät, jotka parantavat suorituskyykyään tietyssä tehtävässä sitä mukaa kuin lisää kokemusta tai dataa kertyy
- **Heikko/suppea tekoäly**: kykenee suorittamaan sille ennalta opetettuja toimenpiteitä
- **Vahva/yleinen tekoäly (AGI)**: kykenee suorittamaan minkä tahansa tehtävän, ihmisälyä kyvykkäämpi

Suuret tekstimallit (LLM) ja generatiivinen tekoäly

Tekstimallin toiminta perustuu todennäköisyyksiin

- Mitkä sanat esiintyvät yleensä yhdessä?
- Ei ymmärrä reaalia maailmaa

Generatiivisen tekoälyn avulla voidaan tuottaa tekstiä, kuvia, ääntä ja videoita

- Avoin käyttötarkoitus
- Helppo käyttöliittymä

Tekoäly ≠ ChatGPT

Kielimalleja

- GPT-3.5
- GPT-4
- PALM2
- LLAMA2

Kuvageneraattoreita

- DALL-E
- Midjourney
- Stable diffusion
- Adobe firefly

Generatiivisen tekoälyn sovelluksia

- ChatGPT
- Bing chat / Copilot
- Google Bard
- Grok
- Snapchat myAI

Generatiivisen tekoälyn ongelmat

- Tekijänoikeudet
- Lähdekritiikki
- Tietoturva
- Läpinäkyvyyden puute
- Virheellisen informaation leviäminen
- Ei ymmärrä reaalimaailmaa
- Vähemmistöjen marginalisointi, stereotyyppien vahvistaminen
- Väärennökset ja deepfaket
- Ympäristövaikutukset
- Kuka tekee päätökset?

Miten haittoja voidaan torjua?

- Ei ole varaa samoihin virheisiin kuin sosiaalisen median kohdalla
- EU:n tekoälyasetus
- Kuntien / opetuksen järjestäjien linjaukset
- Tekoälyn käytön havaitseminen on vaikeaa
- Tekoälynlukutaito

Tekoälyn tunnistustyökalut

- Perustuvat tekstin rakenteiden vertailuun
- **Ei ole luotettavaa tapaa tunnistaa GPT-4:n tuottamaa tekstiä!**
  - Tunnistimet tuottavat runsaasti vääriä positiivisia havaintoja
  - Eivät toimi suomen kielellä
  - Ei-natiivilla kirjoittajilla suurempi riski jäädä seulaan
- Millainen tekoälyn käyttö katsotaan huijaamiseksi?

**“Today’s AI is the worst
you’ll ever use”**

Kevin Wheeler, Future of talent institute

Miten tekoäly kehittyy?

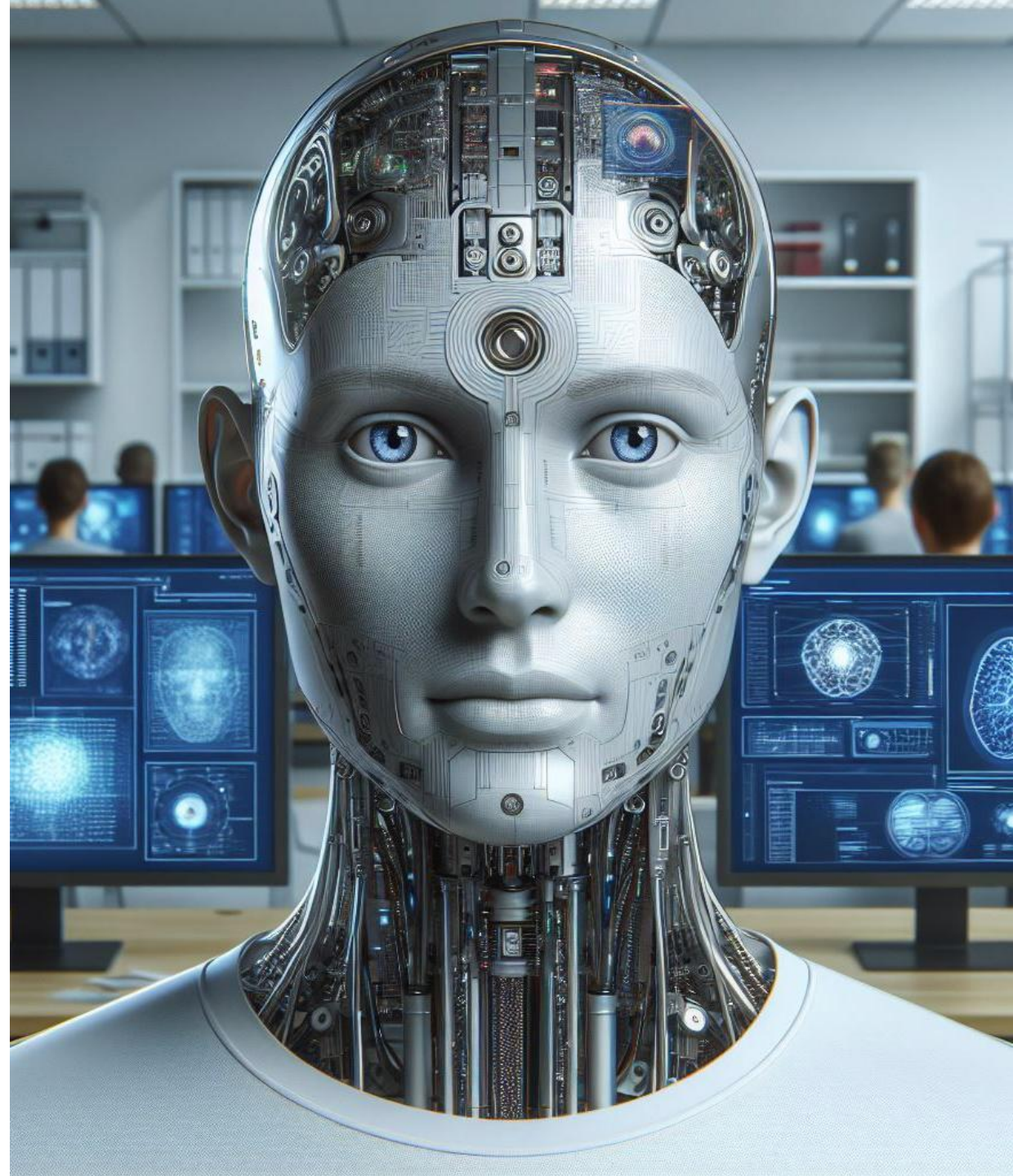
Neljä tulevaisuuden skenaariota

1. Tekoäly ei kehity nykyisestä
2. Hidasta lineaarista kehitystä
3. Kiihtyvää kehitystä
4. AGI

Mitä tapahtuu työlle?

- Aikaisemmissa teollisissa vallankumouksissa korvattu fyysistä työtä, nyt muuttuu asiantuntijatyö
  - 11–37% tuottavuuden lisäys vuoteen 2035 mennessä?
  - Mihin tämä kasvu käytetään?
  - Kuka tästä kaikesta hyötyy?

[HS: FT: Tekoäly johtaa työpaikkojen vähennyksiin tänä vuonna – ”Tämä on muutosten vuosi”](#)

Mitä tapahtuu luottamukselle?

Syväväärennökset (deepfake) ovat valtava ongelma

- Tunnistaminen on erittäin vaikeaa
- Vaalivaikuttaminen
- Informaatio­sodankäynti
- Toimitusjohtajahuijaukset
- Häirintä

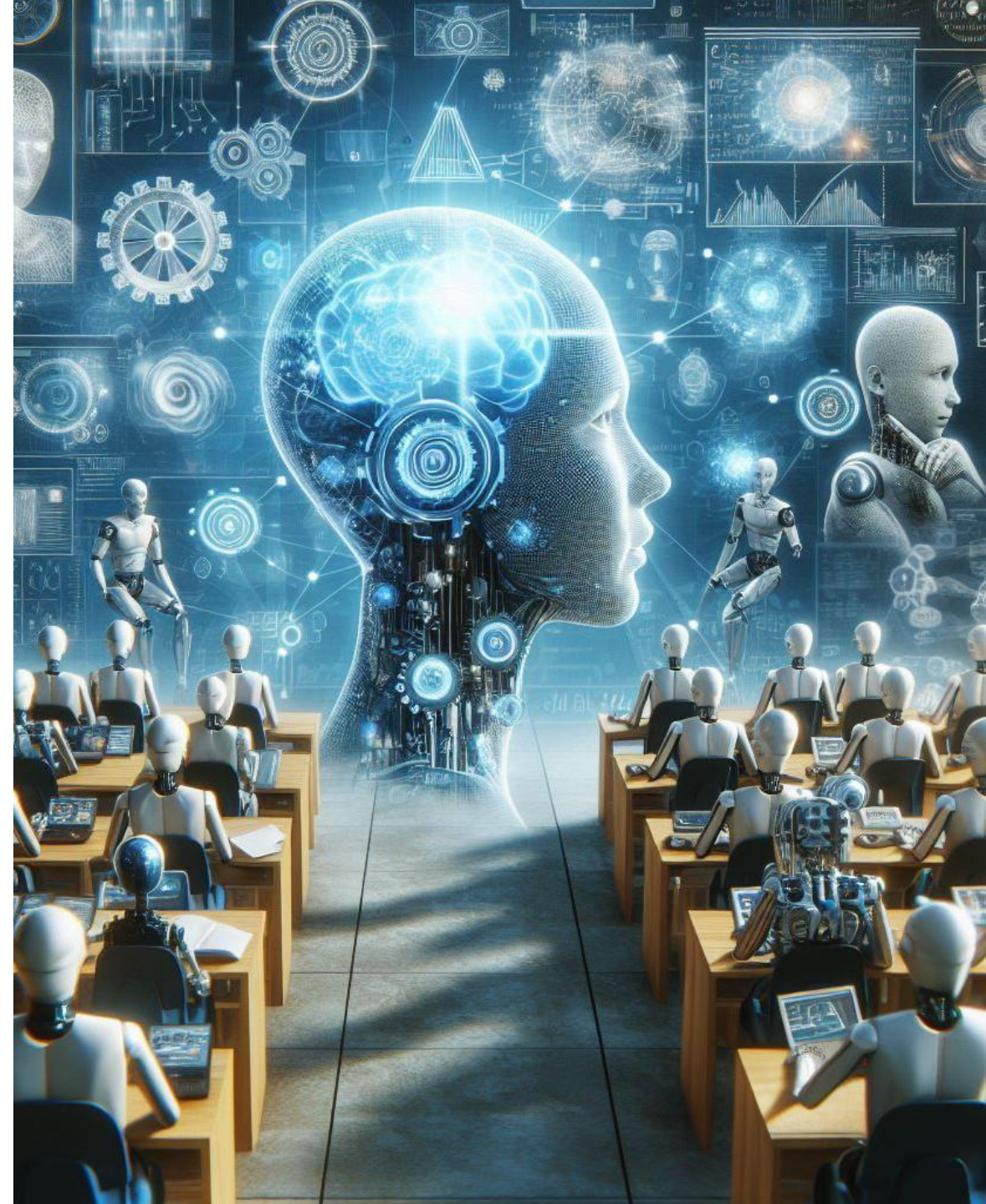
Todellisia asioita epäillään väärennöksiksi

Toisaalta tekoälyä voidaan käyttää myös yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen sekä osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen.

Mitä tapahtuu oppimiselle?

- Mitä tapahtuu lukutaidolle?
- Miten estetään ajattelun ulkoistaminen tekoälylle?
- Toisaalta, onko maailmanhistoriassa ollut parempaa aikaa oppimiselle, jos on motivaatiota?

Tekoäly ja lukio

Generatiivinen tekoäly koulussa

1. Miten tekoäly saadaan tukemaan oppimista ja opettajan työtä?
2. Miten korvataan asiat, jotka menetetään?
3. Miten hyödyt saadaan kaikille?

Rajoitteita tällä hetkellä

- Tekoälysovellukset eivät täytä GDPR:n vaatimuksia
- BING Copilot ei ole käytettävissä opiskelijoiden tileillä
- Miten mahdollistetaan tehokas ja tarkoituksenmukainen opetuskäyttö?
- Opiskelijat kuitenkin käyttävät tekoälyä omin päin

Älä syötä tekoälysovelluksiin:

- Salassapidettäviä tietoja
- Henkilötietoja
- Mitään mihin sinulla tai organisaatiolla ei ole oikeuksia
  - esim. kustantajien materiaalit
- Mitään mitä et laittaisi julkisesti nettiin
- Olet itse vastuussa kaikesta mitä tekoälyllä tuotat

Miten tähän suhtaudutaan lukiossa?

	Pakotetaan käyttämään	Käytetään opettajan johdolla oppitunnilla	Kielletään ja kontrolloidaan kaikilla keinoilla
	Sallitaan käyttö, lähteet ja syötteet merkittävä	Opetetaan aktiivisesti tekoälyn tarkoituksenmukaista käyttöä	Kielletään, kontrolloidaan satunnaisesti
	Ihan sama	Sallitaan käyttö osassa tehtävistä	“Ette sitten tee tätä tekoälyllä”
	sallittu		kielletty

Tekoälynlukutaito

Opiskelijoiden ja opettajien
tärkeä kansalaistaito

Helsinki

OTAVIA Hämeenlinnan lyseon lukio Jorolsten lukio KOTKAN LYSEO

QR code

**MITÄ ON
TEKOÄLY-
LUKUTAITO
?**

Jukka
Lehtoranta

Airut-hankkeen webinaari
tiistaina 2.1.2024 klo 13
Zoom bit.ly/airutwebinaari
Tallennetaan

<https://youtu.be/VZpPmINqBro>

Miten tekoäly saadaan tukemaan oppimista ja opettajan työtä?

- Tekoäly on työkalu, jonka avulla voi tukea mitä tahansa normaalia pedagogiikkaa
- **Mitä uusia mahdollisuuksia työkalu tarjoaa?**
- Hyödynnä tekoälyn heikkoudet

Käyttötarkoituksia opetuksessa

Opettaja

- Ideoiden sparraus
- tehtävien luonnostelu
- oppimisaktiviteettien kehittäminen
- mallivastausten luonnostelu
- Ohjeiden valmistelu ja muotoilu
- Selkokieliisyys
- Esimerkkien tuottaminen
- Sisällön tuottaminen
- Testaa oppimistehtävät tekoälyllä
- Eriyttämistä tukevien materiaalien luonnostelu
- Raporttien ja viestien kirjoittaminen
- Tiivistelmien, yhteenvetojen ja taulukoiden laatiminen
- Opettajan oman oppimisen tuki

Opiskelija

- Selitykset uusin sanoin
- Esimerkit
- Virheiden korjaus
- Lisätehtävät
- Eri näkökulmat
- Vastausten luonnostelu, eroon tyhjän paperin ongelmasta

Jotain menetetään, mitä tilalle?

- Kotitehtävät → käänteinen oppiminen?
- Arvioitavat kotiesseet → Nostetaan tasoa? Arvioitavat suoritukset kontrolloidaan?
- Yksin tekeminen → Verkostoituminen ja yhteiskehittäminen

Miten keskustelen tekoälyn kanssa

- **Syöte, eli Prompti:** tekoälylle annettava käsky
- Vastauksissa satunnaisuutta
- Se mikä ei toimi nyt, saattaakin toimia huomenna
- Mitä geneerisempi syöte, sitä geneerisempi vastaus
- Älä tyydy ensimmäiseen vastaukseen, keskustele ja tarkenna
- Tekoäly toimii hyvin yhteenvetojen, tiivistelmien ja taulukoiden tekemisessä

You

Mitä minun pitäisi ottaa huomioon tehdessäni syötteitä tekoälylle?

ChatGPT

Kun teet syötteitä tekoälylle, on muutamia tärkeitä seikkoja, jotka kannattaa ottaa huomioon:

1. **Selkeys ja täsmällisyys:** Anna tarkkoja ja yksityiskohtaisia tietoja kysymyksessäsi. Tämä auttaa tekoälyä ymmärtämään, mitä pyydät ja antamaan tarkempia vastauksia.
2. **Kontekstin tarjoaminen:** Jos kysymyksesi liittyy aiempiin keskusteluihin tai erityisiin aiheisiin, anna tarvittava taustatieto. Tämä auttaa tekoälyä yhdistämään tiedot oikein.
3. **Ole asiallinen:** Vältä loukkaavaa, syrjivää tai muutoin sopimatonta kielenkäyttöä.
4. **Vältä monimutkaisia pyyntöjä:** Jos pyyntösi vaatii monimutkaisia tai monivaiheisia toimia, yritä jakaa se osiin. Tämä helpottaa tekoälyn ymmärtämistä ja vastaamista.
5. **Huomioi tekoälyn rajoitukset:** Tekoäly ei ole inhimillinen, joten se ei voi tarjota henkilökohtaista neuvoa tai mielipidettä. Se voi kuitenkin tarjota tietoa ja yleisiä ohjeita.
6. **Tarkkuus ja erityistarpeet:** Jos tarvitset tietoa tietyistä aiheista, ole mahdollisimman tarkka. Mainitse myös, jos tarvitset erityistä tietoa tai tietyn tyyppistä vastausta (esim. tieteelliset lähteet, yleistajuinen selitys).

Näiden ohjeiden noudattaminen auttaa tekoälyn parempaan suorituskykyyn ja tarkempiin vastauksiin kysymyksiisi.

Demot

1. Bing copilot käyttöön
2. Copilot peruskäyttö
3. Kuvien generoiminen
4. ChatGPT:n yksityisyysasetusten säätäminen

Mistä lähtisin liikkeelle?

1. Kokeile, käytä ja jaa kokemuksia!
2. Älä tee yksin, verkostoidu!
3. Pienin askelin eteenpäin, älä muuta kaikkea kerralla!

Opi lisää!

1. [TOT Tekoäly oppimisen tukena \(facebook-ryhmä\)](#)
2. [Tekoäly tutuksi \(Otavia\)](#)
3. [Esa Riutan Youtube-kanava](#)
4. [Faktabaarin tekoälyopas](#)
5. [One useful thing \(Ethan Mollick\)](#)
6. [Elements of AI](#)

Tekoälyn hyödyntäminen lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa

- Seuraaviin dioihin on koottu esimerkkejä ja vinkkejä tekoälyn hyödyntämisestä lukion historian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.
- Esimerkit on koottu Helsingin kaupungin lukioiden historian ja yhteiskuntaopin opettajien työpajoista 25.10.2023 ja 17.1.2024.
- Työpajojen vetäjinä ovat toimineet Päivi Siltala-Keinänen ja Sofia Hyötyläinen, jotka ovat myös koonneet tämän materiaalin.

Esimerkki 1: Yhteiskuntaoppi, YH02

Opintojakso: YH02 Taloustieto

Ohjeistus tehtävään:

- Opettaja jakaa opiskelijalle oppikirjan tilastokuvan ja tekoälyn tuottaman virheellisen analyysin.
- Opiskelijan tehtävänä on löytää virheet tekoälyn tekemästä analyysistä.

Tehtävän aineisto:

- Hyödynnetty tekoäly: Google Bard
- Tilastokuva: *BKT:n kehitys Suomessa 1982–2022* (Forum 2.Taloustieto.Otava, päivitetty painos 2023.)
- Virheellinen analyysi, jonka Google Bard on tehnyt oppikirjan BKT-tilaston pohjalta.

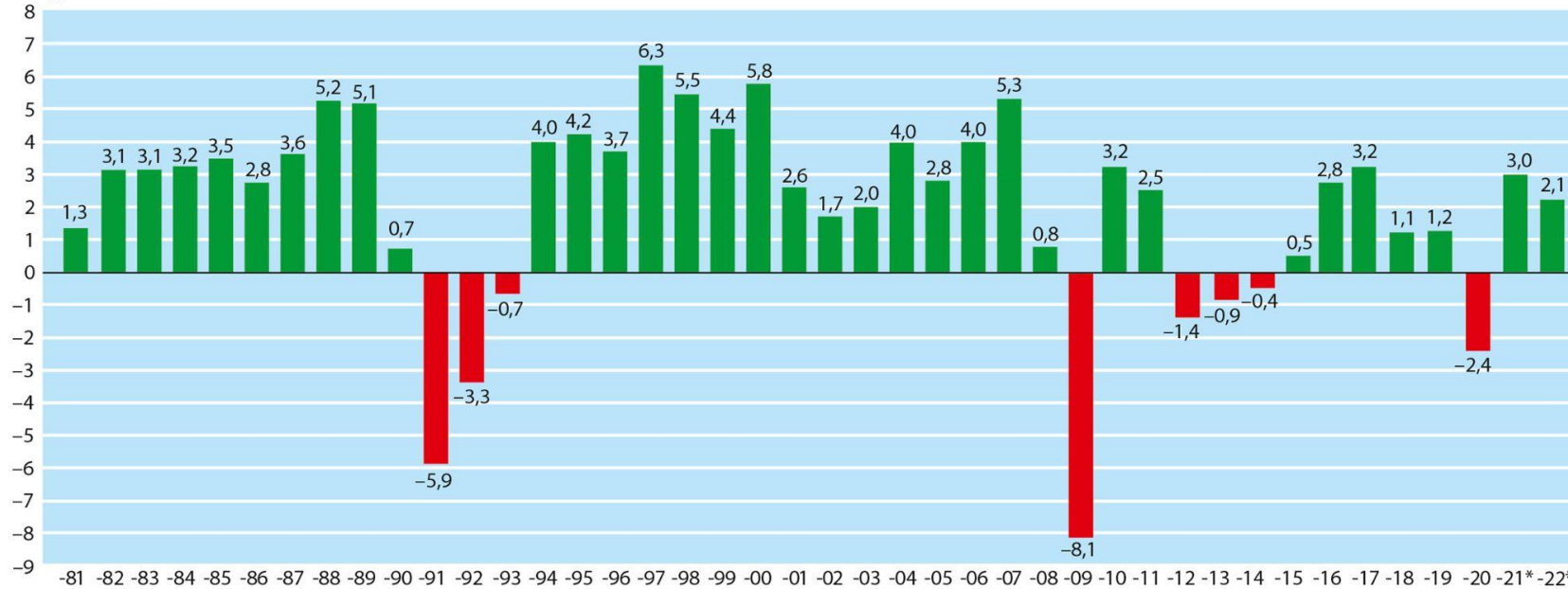
Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 1: Oppikirjan tilastokuva

- Opiskelijan tulee löytää virheet seuraavassa diassa olevasta virheellisestä analyysistä, jonka Google Bard on tehnyt alla olevan tilastokuvan pohjalta.

BKT:N KEHITYS SUOMESSA 1982–2022

Volymin muutos, %

*Ennakkotieto

Lähde: Tilastokeskus

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 1: Google Bardin tuottama virheellinen analyysi tilastokuvasta

Kuva näyttää Suomen bruttokansantuotteen (BKT) volyymin vuosimuutoksen vuosina 1982-2022. BKT on maan koko talouden tuotannon mittari, ja sen kasvua pidetään yleisesti talouden hyvinvoinnin kasvun indikaattorina.

Kuva osoittaa, että Suomen BKT on kasvanut tasaisesti vuodesta 1982 lähtien. Kasvu on ollut nopeinta 1980-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa. 2010-luvulla kasvu on ollut hieman hitaampaa, mutta se on jatkunut edelleen. Tämän perusteella voitaisiin tehdä seuraavat johtopäätökset:

Suomen talous on kasvanut tasaisesti ja vahvasti viime vuosikymmeninä. Suomi on ollut yksi Euroopan vauraimmista maista.

Kuva näyttää Suomen BKT:n vuosimuutoksen, mutta ei anna tietoa siitä, miten BKT on kasvanut suhteessa muihin maihin tai miten se on vaikuttanut suomalaisten hyvinvointiin.

Koottu työpajaan 17.1.2024 osallistuneilta historian ja yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 2: Historia, HI03

Opintojakso: HI03 Itsenäisen Suomen historia

Ohjeistus tehtävään:

- Tehtävässä on tarkoitus harjoitella lähdekritiikkiä.
- Tehtävässä hyödynnetään tekoälyn tuottamia tekstejä ja arvioidaan niiden luotettavuutta verrattuna oppikirjaan tai muihin lähteisiin.
- Tämä tehtävä voi opettaa havaitsemaan sekä oppikirjojen painotuseroja että tekoälyn puutteita tiedonlähteenä.

Tehtävän aineisto:

- Opettaja luo esimerkiksi ChatGPT:llä tai Google Bardilla tekstin Suomen ja Saksan suhteista jatkosodassa.
- Opiskelijan tehtävänä on tarkastaa tekstissä olevat virheet ja painotuserot verrattuna oppikirjan tekstiin.

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 3: Historia, HI04

Opintojakso: HI04 Eurooppalainen ihminen

Ohjeistus tehtävään:

- Tehtävässä on tarkoitus harjoitella kuva-analyysiä ja aidon aineiston tunnistamista
- Tehtävässä ei kannata käyttää lähteenä maalauksia, joissa on kasvat.

Tehtävän aineisto:

- Opettaja laatii tekoälyllä, kuten esimerkiksi Google Bardilla, kuvan.
- Opettaja jakaa opiskelijalle tekoälyn luoman kuvan ja kuvan alkuperäisestä teoksesta.
- Opiskelijan tehtävänä on analysoida kuvaa: Mitä siinä on kuvattu? Mitä kuvaan on valikoitunut? Miten kuvat eroavat toisistaan?

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 4: Historia, HI04

Opintojakso: HI04 Eurooppalainen ihminen

Ohjeistus tehtävään:

- Tehtävässä on tarkoitus oppia tunnistamaan tyyliisuuntia.

Tehtävän aineisto:

- Opettaja laatii kuvageneraattorilla, kuten esimerkiksi dream.ai-sovelluksella, kuvan romaanisesta, goottilaisesta tai uusklassisesta rakennuksesta.
- Opettaja jakaa opiskelijalle tekoälyn luoman kuvan.
- Opiskelijan tehtävänä on verrata kuvaa esimerkiksi oppikirjan tietoihin ja analysoida, mitkä piirteet kuvassa edustavat kyseistä tyyliisuuntaa.

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Esimerkki 5: Historia ja yhteiskuntaoppi

Ohjeistus tehtävään:

- Tehtävässä on tarkoitus harjoitella lähdekritiikkiä.

Tehtävän aineisto:

- Opettaja pyytää esimerkiksi ChatGPT:tä tai Google Bardia simuloimaan väittelyn kahden historiallisen henkilön välillä.
- Opiskelijan tehtävänä on arvioida, mikä väittelyssä on uskottavaa ja mikä mahdollisesti ei ole.

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Vinkkejä: Historia ja yhteiskuntaoppi

Vinkkejä tekoälyn hyödyntämiseen:

- Tekoälyä voi käyttää historiassa ja yhteiskuntaopissa tehtävien tekemiseen. Esimerkiksi monivalintojen tekeminen on suhteellisen nopeaa.
- Tekoälyä voi pyytää tekemään sellaisia tehtäviä, joihin vastaamisessa opiskelijoilla on tekoälystä mahdollisimman vähän hyötyä.

Koottu työpajaan 17.1.2024
osallistuneilta historian ja
yhteiskuntaopin opettajilta.

Historian ja yhteiskuntaopin työpaja syksy 2024

23.10.2024

Sofia Hyötyläinen, Konepajan aikuislukio
Päivi Siltala-Keinänen, Helsingin kielilukio

Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanke 2023–2025

Historian ja yhteiskuntaopin työpaja teemana kansainvälisyysosaaminen (1/2)

Työpaja toteutettiin osana Opetushallituksen rahoittamaa Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuushanketta. Hankkeessa nimetyt tutoropettajat edustivat Helsingin kaupungin lukioita ja eri oppiaineita. Opettajat kokoontuivat omien oppiaineidensa mukaisiin työpajoihin, joissa he pääsivät jakamaan osaamistaan ja kokemuksiaan kansainvälisyysteeman puitteissa.

Lokakuun 2024 työpaja oli hankkeen kolmas työpaja. Aiemmissä työpajoissa käsitelimme kielitietoisuutta, arviointia ja tekoälyä. Kolmannen työpajan kantavaksi teemaksi muotoutui kansainvälisyysosaaminen. Työpajan tilaksi valikoitui Helsingin yliopiston kielikeskuksen seminaaritila.

Historian ja yhteiskuntaopin työpaja teemana kansainvälisyysosaaminen (2/2)

Tilaisuus alkoi Teams-luennolla, jonka piti Helsingin yliopiston dosentti Hannele Cantell. Luento oli yhteinen kaikille eri oppiaineiden työpajoille. Luennon jälkeen opettajat keskustelivat ryhmissä kansainvälisyysosaamisesta historiassa ja yhteiskuntaopissa. Keskustelun pohjalta ryhmät kokosivat yhden merkittävän näkökulman aiheesta Padlet-alustalle.

Työpajan jälkimmäiseen osuuteen etsimme Helsingin yliopistosta luennoitsijan, jolla oli syvempää ja laajempaa osaamista aihepiiristä. Luennoitsijaksi saimme ansioituneen Euroopan historian professorin, Laura Kolben. Hän piti antoisan esityksen Euroopan historiallisesta vahvuudesta ja merkityksestä sekä globalisaation kulttuurisista haasteista. Lisäksi Kolbe vastasi luennon jälkeen useisiin opettajia askarruttaviin kysymyksiin.

Tilaisuuden loppuksi opettajat vastasivat hankkeen yhteiseen palautelomakkeeseen.

Työpajan ohjelma 23.10.2024

13.00 Tilaisuuden avaus: Tarja Aro-Kuuskoski ja Riina Stålhberg (Teams)

13.10 Hannele Cantell (dosentti, yliopistonlehtori, HY): "Maailmankansalaisen taidot" (Teams)

13.30 Keskustelua kansainvälisyysosaamisesta historian ja yhteiskuntaopin oppiaineissa

14.00 Kahvitus

14.30 Laura Kolbe (Euroopan historian professori, HY), luento kansainvälisyydestä.

15.45 Vastaukset palautekyselyyn

16.00 Tilaisuus päättyy

Kuva: Pixabay